

дохождахъ и захласвахъ ся да глѣдять на стройно-то ходеніе и пр. на ученицы-ты, а за по̀-нуждно-то и не помышлявахъ; а пакъ дѣтца-та ходяхъ въ училище за тоя гдѣ-то вѣе: да зѣпать изъ прозорцы-ты и да учять всичко на изусть — папагалскы! па днесъ караны утрѣ біены изгубять волюж и за училище и за ученіе, обдрыгнѣтъ и на бой и на выкове и излжкуютъ ся, та вмѣсто да бждѣтъ повече и повече — благодѣтели и послушны дѣтца а тѣ станѣтъ тврѣдоглавы и непослушны хайманы. Ей само това е причина-та, гдѣ-то едно 7—8 годишно дѣте, учено по тѣмъ методѣ, вмѣсто да изучи най-много за шесть мѣсяцы таблицы-ты ъ, та да ся научи на свободно прочитаніе и писмо, а то прѣбываше училищны-ты прагове и шесть години безъ да може нито имя-то си да срѣче и напише! — За въ тоя видѣ училища ся почиташе за ученѣ учитель тоя, кой-то по̀-умѣеше да върти дѣтца-та *на шалимъ*, а за ученіе нѣмаше ни спомянѣ. Изъ-тия училища ся извърли фалага-та, ала прѣчки-ты ся носяхъ на снопове и плѣсници-ты колко дѣтца сѣ изобезумили на колко дѣтца ся е поврѣдило здравіе-то отъ плашеніе, и затваряніе въ тъмници-ты, кон-то заедно съ новы-ты училища ся изградихъ вседу по *повѣ начинъ* — по̀-широки и по̀-ягкы!

По едно врѣмѣ до тѣмъ взаимноучителны училища изникнахъ и други така нарѣчени *главны училища*. Тѣмъ испрѣво бѣхъ това: въ едни стаѣ до взаимно-то училище учитель-тѣ отдѣляше оныя отъ ученицы-ты, кон-то *прѣминувахъ криво-лѣво* таблицы-ты, та имъ прѣдаваше пѣкъ отъ грѣцкый языкъ нѣчто като басны или др. т. приказкы, или пакъ *исалшикъ* и нѣчто отъ черковны работы, и то всичко пѣши и все на изусть четено само да ся не минува врѣмѣ-то напраздно! въ това врѣмѣ учитель-тѣ поставяше главный показватель и да зема и да дава съ ученицы-ты у взаимно-то училище, гдѣ-то въ онѣхъ вавилоніѣ, отъ выкове-тѣ, отъ прахове-тѣ и отъ боеве-тѣ въ това врѣмѣ не щемѣ по̀-лоше нѣчто както по тѣлесно-то здравіе така и по нравственно-то въспытаніе на малкы дѣтца: а пакъ като дойдеше учитель-тѣ бой-тѣ и страхове-ти отъ него бѣхъ неенсказани! Испослѣ работа-та на учителя попорасте въ главно-то училище, та той вече не можаше да влиза въ друго врѣмѣ въ взаимно-то училище освѣнъ при отпуцаніе